

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Соціально-гуманітарний факультет

Кафедра конституційного права та теоретико-правових дисциплін

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ АУДИТОРНОЇ
ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

**З ДИСЦИПЛІНИ
«КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО»**

**здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 081 «Право»**

Біла Церква
2022

УДК 342.4 (075)

Рекомендовано науково-методичною комісією

Білоцерківського національного аграрного університету

(Протокол №9 від «19» квітня 2022 р.)

Рецензент:

С.І. Сімакова, к.ю.н., доцент кафедри публічно-правових дисциплін
Білоцерківського національного аграрного університету.

Методичні вказівки для виконання аудиторної та самостійної роботи з дисципліни «Конституційне процесуальне право» здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» / уклад. С. О. Поляруш-Сафроненко. – Біла Церква: БНАУ, 2022. – 33 с.

Методичні вказівки для виконання аудиторної та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Конституційне процесуальне право» спрямовані на активізацію освітньої діяльності в умовах змішаного навчання. Структура публікації передбачає комплексний і диференційований підхід до вивчення здобувачами запропонованих тем як самостійно, так і під керівництвом викладача та містить зміст, контент змістових модулів, завдання для підготовки та контролю вивченого.

©С.О. Поляруш-Сафроненко, 2022

©БНАУ, 2022

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Компетентності та результати навчання.....	5
1. Контент змістових модулів.....	7
2. Зміст навчальної дисципліни.....	7
3. Загальні методичні вказівки до семінарських занять.....	9
4. Методичні вказівки до самостійної роботи здобувачів вищої освіти	20
4.1. Орієнтовна тематика завдань для самостійної роботи.....	24
4.2. Питання для самостійного опрацювання.....	25
5. Перелік питань на залік.....	26
6. Рекомендовані джерела інформації.....	28

ПЕРЕДМОВА

Від вищої юридичної освіти сьогодні вимагаються фундаментальні зміни у її наданні, зокрема студентоцентризований підхід до навчання, що включає гнучкі навчальні траєкторії та визнання компетентностей, набутих в межах освітніх програм.

Методичні вказівки складаються зі вступу, де студенти ознайомлюються з метою, завданням дисципліни, компетентностями, що зазначені в освітній програмі спеціальності 081 – «Право», результатами навчання дисципліни; містять перелік питань, що виносяться на опрацювання, контрольні питання та завдання для самостійної роботи.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів системи знань і навичок у сфері державотворення; формування вміння правильно оцінювати конкретні конституційно–правові явища, знати та вміти правильно застосовувати відповідне конституційне законодавство як цілісну, логічно побудовану нормативно-правову систему.

Основними завданнями вивчення дисципліни є: здобуття фундаментальних знань з основних положень конституційної теорії та практики організації та здійснення державної влади в Україні, володіння об'ємом знань з метою розв'язання конституційно-правових конфліктів.

Вивчення дисципліни знаходиться у контексті оволодіння наступними компетентностями відповідно до зазначених в освітній програмі за спеціальністю 081 – Право:

інтегральна	ЗК 1. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі права, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
загальні	ЗК 3. Здатність збирати інформацію з різних джерел та її критично аналізувати.
	ЗК 4. Здатність здійснювати самостійні наукові дослідження шляхом вивчення, опису, пояснення і прогнозування дійсності задля розвитку теорії, побудови гіпотез та отримання нових знань.
	ЗК 6. Здатність діяти свідомо та соціально відповідально.
фахові	СК 1. Здатність реалізовувати систему юридичних принципів і норм, які регулюють відносини між державами, а також між іншими учасниками міжнародних відносин.
	СК 6. Здатність до збору інформації, аналізу юридичної проблеми, побудови юридичної аргументації.
	СК 2. Здатність аналізувати норми матеріального та процесуального права, матеріали судової практики, знаходити оптимальні способи подолання прогалин та колізій у праві.
	СК 10. Здатність дотримуватися професійної етики юриста.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Очікувані результати навчання з дисципліни за спеціальністю «Право» та методи їхнього оцінювання відповідно до освітньо-професійної програми представлені у наступній таблиці:

Символ результатів навчання за спеціальністю «Право» відповідно до освітньо-професійної програми	Результати навчання з дисципліни	Метод оцінювання
РН 2 Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.	2.1. Здійснювати аналіз суспільних процесів та процесів державотворення у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.	Прес
РН 3 Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних	3.1. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел. 3.2. Аналізувати норми	Ток-шоу

джерел.	Конституції України, конституційних законів та підзаконних нормативно-правових актів, вміти виокремлювати відповідні норми.	
РН 4 Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.	4.1. Формулювати власні обґрунтовані на нормах конституційного права судження щодо процесів державотворення та державного будівництва в Україні. 4.2. Виділяти проблемні питання державного будівництва в Україні.	Навчаючі-вчуся
РН 13 Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.	13.1. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.	Панельна дискусія
РН 17 Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.	17.1. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи з конституційного процесуального права.	Ток -шоу
РН 18 Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.	18.1 Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, основних конституційних цінностей, принципів функціонування національної правової системи. 18.2. Вміти аналізувати значення та особливості побудови правової, соціальної держави та громадянського суспільства.	Панельна дискусія
РН 19 Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних інститутів і норм.	19.1. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних конституційно-правових інститутів: виборів, референдуму, державотворчого процесу, правотворчого процесу, інституту конституційної відповідальності 19.2. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту конституційних процесуальних норм, їх структури	Ток-шоу

			та змісту	
РН	20	Пояснювати природу основних явищ і процесів суспільного життя	20.1. Пояснювати природу та зміст основних державно-правових явищ, процесів суспільного життя, процесів правотворення, державотворення.	Панельна дискусія

1. КОНТЕНТ ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ

Вивчення дисципліни «Конституційне процесуальне право» починається з II семестру другого курсу та складається з 2 змістових модулів:

Змістовний модуль I.

Загальна характеристика конституційного процесуального права

- 1.1. Конституційне процесуальне право як галузь права, юридична наука та навчальна дисципліна
- 1.2. Конституційно-правові основи організації, підготовки та проведення референдумів в Україні
- 1.3. Виборчий процес в Україні
- 1.4. Державотворчий процес в Україні.

Змістовний модуль II.

Особливості конституційного процесуального права

- 2.1. Законодавчий процесу в Україні
- 2.2. Конституційний процес в Україні
- 2.3. Правотворчий процес
- 2.4. Порядок реалізації деяких конституційних прав і свобод в окремих галузях державного і суспільного життя
- 2.5. Конституційна відповідальність

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема і зміст лекції

Змістовний модуль I.

Загальна характеристика конституційного процесуального права

Тема 1.1. Конституційне процесуальне право як галузь права, юридична наука та навчальна дисципліна. Поняття, предмет і метод конституційного процесуального права. Конституційно-процесуальні норми, їх особливості та класифікація. Конституційно-процесуальні відносини:

поняття та зміст, суб'єкти та об'єкти. Підстави виникнення, зміни і припинення правовідносин. Конституційне процесуальне право як наука і навчальна дисципліна. Джерела конституційного процесуального права. Поняття, зміст і стадії конституційного процесу. Конституційно-процесуальні строки: поняття, види, початок і перебіг. Поняття та види конституційних процедур.

Тема 1.2. Конституційно-правові основи організації, підготовки та проведення референдумів в Україні. Конституційно-правові основи реалізації в Україні основних форм безпосередньої демократії. Поняття та види референдуму. Процедура проведення всеукраїнського референдуму. Правові наслідки всеукраїнського референдуму.

Тема 1.3. Виборчий процес в Україні. Поняття виборчого процесу. Засади виборчого процесу. Реалізація принципів виборчого права та виборчого процесу. Стадії виборчого процесу: загальна характеристика. Особливості проведення виборів Президента України. Особливості проведення виборів народних депутатів України.

Тема 1.4. Державотворчий процес в Україні. Державна влада як інститут конституційного права. Поняття та ознаки державних органів. Класифікація державних органів. Поняття та сутність державотворчого процесу.

Змістовний модуль II.

Особливості конституційного процесуального права

Тема 2.1. Законодавчий процесу в Україні. Поняття законодавчого процесу та види законодавчого процесу. Стадії законодавчого процесу. Організація підготовки проектів законів в Україні: суб'єкти права законодавчої ініціативи, особливості підготовки окремих законопроектів. Реалізація права законодавчої ініціативи у Верховній Раді України. Процедура внесення законопроектів до Верховної Ради України. Розгляд законопроектів Верховною Радою України, процедурні особливості розгляду законопроектів у Комітетах Верховної Ради України. Реалізація правила

“трьох читань” законопроектів у Верховній Раді України. Підписання закону Президентом України. Порядок накладення Президентом України вето на прийнятті Верховною Радою України закони. Порядок подолання парламентом вето Президента України. Обнародування та введення в дію законів України.

Тема 2.2. Конституційний процес в Україні. Історичні передумови конституційного процесу. Новітній конституційний процес в Україні.

Тема 2.3. Правотворчий процес. Поняття правотворчості. Принципи і функції правотворчості. Стадії правотворчого процесу. Правотворчість та її стадії. Процесуальні стадії правотворчості, здійснюваної безпосередньо народом. Підготовка і процедура всенародних та інших масових обговорень. Дорадче опитування громадян України. Опитування громадської думки. Правотворчість органів виконавчої влади. Правотворчість Президента України. Процедура використання юридичної техніки і правової термінології в процесі правотворчості. Умови раціонального використання правової термінології. Порядок визначення волі народу і законодавця в нормативних актах.

Тема 2.4. Порядок реалізації деяких конституційних прав і свобод в окремих галузях державного і суспільного життя. Демократія. Поняття та характеристика демократичного ладу. Дотримання прав і свобод людини в Україні. Порядок реалізації громадянських прав. Порядок реалізації соціально-економічних прав громадянами України. Процедура здійснення політичних прав і свобод громадянами України. Проблеми порушення та посягання на права людини і громадянина в Україні.

Тема 2.5. Конституційна відповідальність. Конституційно-правова відповідальність: підстави і види. Специфіка конституційно-правової відповідальності. Співвідношення конституційно-правової відповідальності з іншими видами юридичної відповідальності.

3. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Невід'ємною складовою конституційного процесуального права є систематичне виконання та вирішення різного роду практичних вправ і творчих завдань, які дозволять більш акцентовано засвоїти матеріали лекції. Семінарські заняття проводяться з використанням різних форм та методів контролю знань студентів: просте опитування, вільна дискусія, виконання контрольних та самостійних робіт, вирішення ситуативних задач, написання доповідей та есе.

Доповідачі на семінарах призначаються викладачем як за бажанням студентів, так і на власний розсуд. Доповідачам можуть задаватися додаткові запитання викладачем або студентами. Після відповіді доповідача студенти можуть виступити з певними доповненнями, після чого викладач підводить загальний підсумок щодо розглянутого питання.

Змістовний модуль I.

Загальна характеристика конституційного процесуального права

Тема 1: Конституційне процесуальне право як галузь права, юридична наука та навчальна дисципліна.

Питання для обговорення

1. Конституційний процес: як галузь права, наука та навчальна дисципліна.
2. Методи та принципи конституційного процесу.
3. Суб'єкти конституційного процесу.
4. Джерела конституційного процесуального права України.
5. Поняття, зміст та стадії конституційного процесу.

Дайте визначення наступних понять: поняття конституційного процесуального права, предмет конституційного процесуального права України, наука конституційного процесуального права, конституційно-правові відносини, конституційно-процесуальні норми, конституційно-процесуальні строки.

Теми для написання доповідей

1. Основні принципи на яких будується конституційно-процесуальна діяльність.
2. Іноземці як суб'єкти конституційного процесу.
3. Строки в конституційному процесі.
4. Поняття, зміст і стадії конституційного процесу.

Література:

Основна література:

- Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.
- Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри. / Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич.- К.: Ваіте, 2021. – 528 с.
- Конституційний процес в Україні: політико-правові аспекти : Бюлетень інформаційно-аналітичних матеріалів. 2021. № 10. 70 с.

Додаткова література:

- Калінкін А.С. Конституційна реформа у сфері децентралізації державної влади в Україні: проблеми теорії та практики: Монографія/ К.: Фенікс, 2018.-118с.
- Совгиря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України. Повний курс: навч.посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 556с.
- Совгиря О.В. Конституційно-процесуальне право України як навчальна дисципліна: перспективи формування/ Вісник Конституційного Суду України.-2015. - №4. - С. 142-146.

Тема 2: Конституційно-правові основи організації, підготовки та проведення референдумів в Україні.

1. Поняття та види референдумів.
2. Предмет референдуму.
3. Організація і порядок проведення референдуму.
4. Процедура проведення всеукраїнського референдуму.
5. Стадії всеукраїнського референдуму.

6. Правові наслідки всеукраїнського референдуму.

Дайте визначення наступних понять: плебісцит, референдум, всеукраїнський референдум, місцевий референдум, народне волевиявлення, безпосередня демократія.

Теми для написання доповідей

1. Правова природа референдуму, його позитивні й негативні риси.
2. Референдум як ініціативний інститут.
3. Реальність проведення всеукраїнського референдуму у сучасних умовах.
4. Процедура проведення всеукраїнського референдуму.
5. Місцевий референдум.
6. Відповідальність за порушення законодавства про референдуми.

Література:

Основна література:

- Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.
- Про всеукраїнський референдум: Закон України від 26.01.2021р. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1135-20#Text>
- Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри. / Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич.- К.: Ваіте, 2021. – 528 с.
- Конституційний процес в Україні: політико-правові аспекти : Бюлетень інформаційно-аналітичних матеріалів. 2021. № 10. 70 с.

Додаткова література:

- Калінкін А.С. Конституційна реформа у сфері децентралізації державної влади в Україні: проблеми теорії та практики: Монографія/ К.: Фенікс, 2018.-118с.
- Совгиря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2020. 556с.
- Нестерович В.Ф. Виборче право України: підручник. К.: Ліра-К, 2017. - 504с.

Тема 3: Виборчий процес.

1. Види виборів.
2. Стадії виборчого процесу: загальна характеристика.
3. Особливості проведення виборів Президента України.
4. Особливості проведення виборів народних депутатів.
5. Особливості проведення місцевих виборів.

Дайте визначення наступних понять: народне волевиявлення, безпосередня демократія, представницька демократія, місцеві вибори, кандидат, спостерігач, виборча комісія, виборча система, виборчий регіон.

Теми для написання доповідей

1. Реалізація принципів виборчого права.
2. Виборча система в Україні.
3. Відповідальність за порушення виборчого законодавства України.
4. Повноваження Центральної виборчої комісії при проведенні виборів народних депутатів.
5. Повноваження окружних комісій при проведенні виборів народних депутатів.
6. Роль виборчих комісій у виборчому процесі.

Література:

Основна література:

- Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.
- Виборчий кодекс України No 396-IX від 19 грудня 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
- Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри. / Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич.- К.: Ваїте, 2021. – 528 с.
- Конституційний процес в Україні: політико-правові аспекти : Бюлетень інформаційно-аналітичних матеріалів. 2021. № 10. 70 с.

Додаткова література:

- Совгиря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 556с.
- Бортніков В. «Виборчий процес» як категорія політологічного аналізу парламентських виборів в Україні. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2020. Випуск 28, с. 118-124.
- Про Стратегічний план Центральної виборчої комісії на 2020 - 2025 роки. Постанова Центральної виборчої комісії від 11 червня 2020 року No 102. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>.

Тема 4: Державотворчий процес в Україні.

1. Поняття та етапи державотворчого процесу в Україні.
2. Загальна характеристика Декларації про державний суверенітет України.
3. Значення декларації про державний суверенітет України для побудови незалежної держави України.
4. Державна влада як інститут конституційного права.
5. Поняття, ознаки та класифікація державних органів.

Дайте визначення наступних понять: державотворення, державний орган, суверенітет, ознаки суверенітету, незалежність.

Теми для написання доповідей

1. Політична влада, публічна влада, державна влада: загальнотеоретичний дискус.
2. Класифікація державних органів.
3. Сутність державотворчого процесу.
4. Суверенітет та його ознаки.

Література:

Основна література:

- Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.
- Декларація про державний суверенітет України // Відомості Верховної Ради УРСР,- 1990,- №31. Ст. 429.

- Акт проголошення незалежності України // Відомості Верховної Ради України - 1991.- № 38,- Ст. 502.
- Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри. / Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич.- К.: Ваїте, 2021. – 528 с.
- Конституційний процес в Україні: політико-правові аспекти : Бюлетень інформаційно-аналітичних матеріалів. 2021. № 10. 70 с.

Додаткова література:

- Калінкін А.С. Конституційна реформа у сфері децентралізації державної влади в Україні: проблеми теорії та практики: Монографія/ К.: Фенікс, 2018.-118с.
- Совгиря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України. Повний курс: навч.посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 556с.
- Совгиря О.В. Конституційно-процесуальне право України як навчальна дисципліна: перспективи формування/ Вісник Конституційного Суду України.-2015. - №4. - С. 142-146.

Змістовний модуль II

Побудова та становлення незалежної, демократичної, правової держави – Україна

Тема 5: Законодавчий процес в Україні

1. Поняття законодавчого процесу та законодавчої процедури.
2. Стадії законодавчого процесу в Україні.
3. Оприлюднення та набрання законом чинності.
4. Процедура внесення змін і доповнень до Конституції України.
5. Суб'єкти законодавчої ініціативи: загальна характеристика.
6. Порядок накладення Президентом України вето на прийнятті Верховною Радою України закони.

Дайте визначення наступних понять: закон, законодавство, вето, набрання чинності.

Теми для написання доповідей

1. Загальна характеристика законотворчого процесу в Україні (проблема періодизації, розмежування основних стадій, необхідність покращення нормативно-правового регулювання законотворчого процесу в Україні).
2. Стадії законодавчого процесу.
3. Реалізація права законодавчої ініціативи у Верховній Раді України.
4. Реалізація правила “трьох читань” законопроектів у Верховній Раді України.

Література:

Основна література:

- Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.
- Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри. / Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич.- К.: Ваіте, 2021. – 528 с.
- Конституційний процес в Україні: політико-правові аспекти : Бюлетень інформаційно-аналітичних матеріалів. 2021. № 10. 70 с.

Додаткова література:

- Калінкін А.С. Конституційна реформа у сфері децентралізації державної влади в Україні: проблеми теорії та практики: Монографія/ К.: Фенікс, 2018.-118с.
- Совгиря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 556с.
- Совгиря О.В. Конституційно-процесуальне право України як навчальна дисципліна: перспективи формування/ Вісник Конституційного Суду України.-2015. - №4. - С. 142-146.

Тема 6: Конституційний процес

1. Поняття конституційного процесу. Етапи конституційного процесу в Україні.
2. Прийняття Конституції України 1996 року.
3. Конституційна реформа 2004 року.

4. Прийняття Законів про внесення змін до Конституції України 2011 та 2014 років.
5. Конституційна реформа сьогодення.

Дайте визначення наступних понять: Конституція, конституційний процес, реформа, конституційна реформа.

Теми для написання доповідей

1. Які фактори гальмували процес побудови незалежної держави України?
2. Процес розбудови Збройних сил після прийняття Конституції України.
3. Ситуація в економічній сфері після проголошення незалежності України.

Література:

Основна література:

- Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.
- Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри. / Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич.- К.: Ваіте, 2021. – 528 с.
- Конституційний процес в Україні: політико-правові аспекти : Бюлетень інформаційно-аналітичних матеріалів. 2021. № 10. 70 с.

Додаткова література:

- Калінкін А.С. Конституційна реформа у сфері децентралізації державної влади в Україні: проблеми теорії та практики: Монографія/ К.: Фенікс, 2018.-118с.
- Совгиря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України. Повний курс: навч.посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 556с.
- Совгиря О.В. Конституційно-процесуальне право України як навчальна дисципліна: перспективи формування/ Вісник Конституційного Суду України.-2015. - №4. - С. 142-146.

Тема 7: . Правотворчий процес

1. Поняття та стадії правотворчого процесу.
2. Відмінності між правотворчим та законодавчим процесом.

3. Форми правотворчої діяльності представницьких органів держави.
4. Прийняття нормативно-правових актів вищими органами влади в Україні.

Дайте визначення наступних понять: правова норма, закон, правотворчість, правотворення, нормативно-правовий акт.

Теми для написання доповідей

1. Процесуальні стадії правотворчості, здійснюваної безпосередньо народом.
2. Правотворча робота Президента України.
3. Форми правотворчої діяльності виконавчо-розпорядчих органів: Кабінету Міністрів України, міністерств і відомств України.
4. Правотворча робота органів місцевого самоврядування.
5. Процедура використання юридичної техніки і правової термінології в процесі правотворчості.
6. Порядок визначення волі народу і законодавця в нормативних актах.

Література:

Основна література:

- Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.
- Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри. / Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич.- К.: Ваїте, 2021. – 528 с.
- Конституційний процес в Україні: політико-правові аспекти : Бюлетень інформаційно-аналітичних матеріалів. 2021. № 10. 70 с.

Додаткова література:

- Калінкін А.С. Конституційна реформа у сфері децентралізації державної влади в Україні: проблеми теорії та практики: Монографія/ К.: Фенікс, 2018.-118с.
- Совгиря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 556с.

- Совгиря О.В. Конституційно-процесуальне право України як навчальна дисципліна: перспективи формування/ Вісник Конституційного Суду України.-2015. - №4. - С. 142-146.

Тема 8: . Порядок реалізації деяких конституційних прав і свобод в окремих галузях державного і суспільного життя.

1. Побудова громадянського суспільства в Україні.
2. Демократія. Поняття та характеристика демократичного ладу.
3. Дотримання прав і свобод людини в Україні.
4. Проблеми порушення та посягання на права людини і громадянина в Україні.

Дайте визначення наступних понять: демократія, громадянське суспільство, права і свободи людини, посягання на права і свободи людини

Теми для написання доповідей

1. Процедура реалізації особистих прав і свобод людини і громадянина в Україні.
2. Порядок реалізації політичних прав і свобод громадян України.
3. Порядок реалізації соціальних, економічних та культурних прав і свобод людини і громадянина в Україні.
4. Порядок реалізації конституційних обов'язків людини і громадянина в Україні.
5. Виконання конституційних обов'язків громадянами.

Література:

Основна література:

- Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.
- Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри. / Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич.- К.: Ваїте, 2021. – 528 с.

- Конституційний процес в Україні: політико-правові аспекти : Бюлетень інформаційно-аналітичних матеріалів. 2021. № 10. 70 с.

Додаткова література:

- Калінкін А.С. Конституційна реформа у сфері децентралізації державної влади в Україні: проблеми теорії та практики: Монографія/ К.: Фенікс, 2018.-118с.
- Совгиря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 556с.
- Совгиря О.В. Конституційно-процесуальне право України як навчальна дисципліна: перспективи формування/ Вісник Конституційного Суду України.-2015. - №4. - С. 142-146.

Тема 9: Конституційна відповідальність

1. Поняття конституційної відповідальності.
2. Види конституційної відповідальності та відмінність її від інших видів юридичної відповідальності.
3. Норми конституції, які передбачають конституційну відповідальність. Загальна характеристика.

Дайте визначення наступних понять: відповідальність, конституційна відповідальність, юридична відповідальність, санкція.

Теми для написання доповідей

1. Охарактеризуйте конституційну відповідальність вищих органів державної влади.
2. Відмінність конституційної відповідальності від інших видів юридичної відповідальності.
3. Конституційно-правові норми та їх відмінність від соціальних норм.

Література:

Основна література:

- Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.

- Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри. / Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич.- К.: Ваіте, 2021. – 528 с.
- Конституційний процес в Україні: політико-правові аспекти : Бюлетень інформаційно-аналітичних матеріалів. 2021. № 10. 70 с.

Додаткова література:

- Калінкін А.С. Конституційна реформа у сфері децентралізації державної влади в Україні: проблеми теорії та практики: Монографія/ К.: Фенікс, 2018.-118с.
- Совгиря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України. Повний курс: навч.посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 556с.
- Совгиря О.В. Конституційно-процесуальне право України як навчальна дисципліна: перспективи формування/ Вісник Конституційного Суду України.-2015. - №4. - С. 142-146.

4.МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота – це особлива форма навчально-пізнавальної діяльності, яка ґрунтується на індивідуальному підході студента до отримання знань та відпрацювання ним необхідних для правничої професії умінь та навичок. Головною метою самостійної роботи є вироблення у студента здатності самостійно отримувати, накопичувати та вдосконалювати навчальні знання.

Навчальним планом БНАУ передбачена самостійна робота студентів по окремих питаннях курсу "Конституційне процесуальне право".

Студенти зобов'язані самостійно опанувати матеріалом з окремих тем, що передбачені програмою курсу. Така самостійна робота передбачає можливість самостійного опанування студентами основними теоретичними положеннями, категоріями, термінами, що використовуються даною навчальною дисципліною, а також самостійне

оволодіння основними методами наукового дослідження та розвиток самостійного теоретичного правового мислення.

Опрацьовуючи самостійно матеріал, студенти зобов'язані використовувати бібліографічні джерела, що запропоновані в загальному списку рекомендованих джерел, а також останніми редакціями нормативно-правових актів, що, в свою чергу, дасть можливість уникнути використання норм та положень, які втратили чинність.

Формами контролю виконання студентами самостійної роботи є робота на семінарських заняттях, участь у «круглих столах», науково-практичних конференціях та залік.

Самостійна робота здійснюється у таких формах:

виконання домашніх завдань;

складання схем, таблиць з тем курсу «Конституційне процесуальне право»;

підготовка наукових доповідей та рефератів з тем, зазначених в програмі курсу;

складання процесуальних документів;

робота як з нормативними актами внутрішнього законодавства, так і з міжнародними актами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та іншими міжнародними актами, а також тлумачення їх відповідно до конкретних обставин;

доопрацювання матеріалів лекції шляхом пошуку додаткової спеціалізованої літератури та опрацювання нормативно-правових актів;

робота в інформаційних мережах;

опрацювання додаткової спеціалізованої літератури;

складання конспектів тем, що виносяться на самостійне вивчення.

Теми для самостійного опрацювання

Суб'єкти конституційного процесуального права.

Загальна характеристика Декларації про державний суверенітет України.

Особливості проведення виборів Президента України та народних депутатів.

Дотримання прав і свобод людини в Україні.

Конституційна реформа в Україні.

Демократія. Поняття та характеристика демократичного ладу.

Прийняття нормативно-правових актів вищими органами влади в Україні.

Проблеми порушення та посягання на права людини і громадянина в Україні.

Норми конституції, які передбачають конституційну відповідальність.

4.1. Орієнтовна тематика завдань для самостійної роботи

Завдання 1.

Поясніть, чи є суб'єктами конституційного процесу іноземці. Поясніть свою думку.

Завдання 2.

Чи виступає суб'єктом конституційного процесу Україна як держава? Чому?

Завдання 3.

Опишіть права та обов'язки Верховної Ради України як суб'єкта процесу.

Завдання 4.

Реальність проведення всеукраїнського референдуму у сучасних умовах.

Завдання 5.

Поясніть процедуру проведення Всеукраїнського референдуму.

Завдання 6.

Поясніть за якою системою відбуваються вибори до Верховної ради України?

Завдання 7.

Назвіть та охарактеризуйте відповідальність за порушення виборчого законодавства України.

Завдання 8.

Поясніть як відбулось проголошення незалежності України.

Завдання 9.

Поясніть, що призвело до появи нової держави – України.

Завдання 10.

Охарактеризуйте ситуацію на політичній арені при Радінському Союзі та після прийняття Декларації про державний суверенітет України

4.2. Питання для самостійного опрацювання

1. Норми конституційного процесуального права.
2. Конституційне процесуальне право як наука та навчальна дисципліна
3. Поняття та види форм безпосереднього народовладдя в Україні
4. Порядок проведення виборів Президента України. Процедура вступу на пост новообраного Президента України.
5. Порядок проведення референдуму в Україні.
6. Процедура реалізації особистих прав і свобод людини і громадянина в Україні.
7. Порядок реалізації політичних прав і свобод громадян України.
8. Формування парламентського права у процесі державотворення.
9. Перспективи розвитку парламентаризму як форми правління в Україні.
10. Поняття законодавчого процесу та законодавчої процедури.
11. Процедура внесення змін і доповнень до Конституції України.
12. Організація взаємодії Президента України з Кабінетом Міністрів України, з законодавчою владою, судовою владою, органами місцевого самоврядування.
13. Акти Кабінету Міністрів України.
14. Порядок підготовки та прийняття актів місцевих рад.
15. Відносини місцевих рад з місцевими державними адміністраціями.
16. Побудова громадянського суспільства в Україні.

17. Демократія. Поняття та характеристика демократичного ладу.
18. Дотримання прав і свобод людини в Україні.
19. Проблеми порушення та посягання на права людини і громадянина в Україні.
20. Поняття конституційного процесуального права. Етапи конституційного процесу в Україні.

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ НА ЗАЛІК

1. Предмет, метод та принципи конституційно-процесуального права.
2. Система конституційно-процесуального права.
3. Норми конституційного процесуального права.
4. Конституційно-процесуальне право як наука та навчальна дисципліна
5. Джерела конституційно-процесуального права.
6. Суб'єкти конституційного процесу.
7. Поняття та види форм безпосереднього народовладдя в Україні
8. Порядок формування складу Верховної Ради України.
9. Порядок проведення виборів Президента України. Процедура вступу на пост новообраного Президента України.
10. Порядок проведення всеукраїнського референдуму в Україні.
11. Процедура реалізації особистих прав і свобод людини і громадянина в Україні.
12. Порядок реалізації політичних прав і свобод громадян України.
13. Порядок реалізації соціальних, економічних та культурних прав і свобод людини і громадянина в Україні.
14. Порядок реалізації конституційних обов'язків людини і громадянина в Україні.
15. Поняття державотворчого процесу. Етапи державотворчого процесу в Україні.
16. Загальна характеристика Декларації про державний суверенітет України.

17. Значення декларації про державний суверенітет України для побудови незалежної держави України.
18. Поняття конституційного процесу. Етапи конституційного процесу в Україні.
19. Прийняття Конституції України 1996 року.
20. Конституційна реформа 2004 року.
21. Прийняття Законів про внесення змін до Конституції України 2011р та 2014р.
22. Конституційна реформа сьогодні.
23. Формування парламентського права у процесі державотворення.
24. Перспективи розвитку парламентаризму як форми правління в Україні.
25. Поняття правотворчого процесу, правотворчості.
26. Відмінності між правотворчим та законодавчим процесом.
27. Основні стадії правотворчого процесу в Україні.
28. Прийняття нормативно-правових актів вищими органами влади в Україні.
29. Побудова громадянського суспільства в Україні.
30. Демократія. Поняття та характеристика демократичного ладу.
31. Дотримання прав і свобод людини в Україні.
32. Проблеми порушення та посягання на права людини і громадянина в Україні.
33. Поняття законодавчого процесу та законодавчої процедури.
34. Поняття, суб'єкти та процедура реалізації права законодавчої ініціативи.
35. Розгляд законопроектів у першому-третьому читаннях: характеристика процедури.
36. Порядок підписання і оприлюднення (промульгації) законів.
37. Процедура повторного розгляду законів із вмотивованими і сформульованими пропозиціями Президента України.
38. Процедура внесення змін і доповнень до Конституції України.
39. Поняття конституційної відповідальності.

40. Види конституційної відповідальності та відмінність її від інших видів юридичної відповідальності.
41. Норми конституції, які передбачають конституційну відповідальність. Загальна характеристика.
42. Порядок затвердження Указів глави держави. Ратифікація та денонсація Верховною Радою України міжнародних договорів.
43. Організація взаємодії Президента України з Кабінетом Міністрів України, з законодавчою владою, судовою владою, органами місцевого самоврядування.
44. Органи виконавчої влади та інші державні органи, підпорядковані Президентові України.
45. Акти Кабінету Міністрів України.
46. Порядок взаємодії Кабінету Міністрів України з іншими органами державної влади та органами місцевого самоврядування.
47. Місцеві вибори як основна форма безпосереднього здійснення територіальними громадами права на місцеве самоврядування.
48. Порядок підготовки та прийняття актів місцевих рад.

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. №31. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12>
2. Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 р. № 38. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12>
3. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
4. Виборчий кодекс України: Закон України від 1 січня 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>
5. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>

6. Про національні меншини в Україні: Закон України від 25 червня 1992 р. № 36. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2494-12>
7. Про статус народного депутата України: Закон України від 17 листопада 1993 р. № 3. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>
8. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 4 квітня 1995 р. № 19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%E2%F0>
9. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 р. № 35. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>
10. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997р. № 24. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
11. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1998. № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-вр>
12. Про правовий режим воєнного: Закон України від 12 травня 2015р. - № 28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>
13. Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпичмент): Закон України від 10 вересня 2019 р. №40. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39-20#Text>
14. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001. № 23. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>
15. Про біженців та осіб які потребують додаткового та тимчасового захисту: Закон України від 8 липня 2011 р. № 16. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>
16. Про всеукраїнський референдум: Закон України від 26 січня 2021р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1135-20#Text>
17. Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри. / Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич.- К.: Ваїте, 2021. – 528 с.

18. Конституційний процес в Україні: політико-правові аспекти : Бюлетень інформаційно-аналітичних матеріалів. 2021. № 10. 70 с.

Додаткова література:

19. Калінкін А.С. Конституційна реформа у сфері децентралізації державної влади в Україні: проблеми теорії та практики: Монографія/ К.: Фенікс, 2018.-118с.
20. Совгиря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України. Повний курс: навч.посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 556с.
21. Совгиря О.В. Конституційно-процесуальне право України як навчальна дисципліна: перспективи формування/ Вісник Конституційного Суду України.-2015. - №4. - С. 142-146.
- 22.Слінько Т.М. Конституційне право України: підручник. Харків: Право, 2020.-595 с.
- 23.Актуальні проблеми сучасного конституційного права України : збірник наукових праць / відп. ред. академік НАН України Ю. С. Шемшученко та доктор юридичних наук, професор О. В. Батанов. — К.: Вид-во «Юридична думка», 2014. — 458 с.
24. Конституційне право України: прагматичний курс : навч. посіб. / М. В. Афанасьєва, Ю. Ю. Бальцій, Ю. Д. Батан [та ін.] ; за заг. ред. М. В. Афанасьєвої, А. А. Єзерова ; тех. ред. Ю. Д. Батан. — Одеса : Юридична література, 2017 — 256 с.
25. Конституційне право України : навч. посібник [для підгот. до іспиту за кредитно-модульною сист. навчання]. – 2-е вид., перероб. і доп. / В. О. Боняк, В. А. Завгородній, А. В. Самотуга, Л. А. Філянїна. – Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. спр., 2017.- 293 с.
- 26.Конституційне право України : посіб. для підготовки до іспитів / Ю. Г. Барабаш, Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин та ін. – 3-те вид., переробл. та допов.- Х. : Право, 2016-346 с.

27. Конституційне право України : підруч. / До 20-ої річниці Конституції України та 25-ої річниці незалежності України / В.Л. Федоренко.– К.: Видавництво Ліра-К, 2016.-616 с.

28. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. / О. В. Совгиря, Н. Г. Шукліна.– Київ.: Юрінком Інтер, 2018. – 556 с.

Адреси сайтів в INTERNET

1. Офіційна сторінка Президента України www.president.gov.ua
2. Офіційна сторінка Верховної Ради України www.rada.gov.ua
3. Офіційна сторінка Кабінету Міністрів України www.kmu.gov.ua
4. Офіційна сторінка Ради національної безпеки та оборони України www.rainbow.gov.ua
5. Офіційна сторінка Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини www.ombudsman.kiev.ua
6. Офіційна сторінка Центральної виборчої комісії України www.cvk.gov.ua
7. Офіційна сторінка Вищої кваліфікаційної комісії суддів України <http://vkksu.gov.ua/>
8. Офіційна сторінка Національної школи суддів України <http://nsj.gov.ua/>
9. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbu.gov.ua/node/2116>
10. Центр європейського і порівняльного права Центр розвитку українського законодавства <http://www.ulde.kiev.ua/news.php>

Поляруш-Сафроненко С.О. Методичні вказівки для виконання аудиторної та самостійної роботи з дисципліни «Конституційне процесуальне право» здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» – Біла Церква: БНАУ, 2022. – 31с.

Поляруш-Сафроненко Світлана Олександрівна

Редактор О.О. Грушко

Комп'ютерний набір:

Комп'ютерна верстка:

Здано до складання

Підписано до друку

Формат 60×84 Ум. друк. арк. Тираж .

Зам. Ціна

Сектор оперативної поліграфії РВІКВ БДАУ
09117, м. Біла Церква, Соборна площа, 8/1; тел. 3-11-01